

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

13. december 2016

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 121 (Alm. del) af 22. november 2016 stillet efter ønske fra Mattias Tesfaye (S)

Spørgsmål

Vil ministeren med henvisning til svaret på spørgsmål 29 redegøre for, hvilken betydning det vil have for BNP-vækst og beskæftigelse, såfremt en studerende i stedet for en kandidatgrad fra en dimensioneret uddannelse, eksempelvis anvendt kulturanalyse fra Roskilde Universitet, havde gennemført en erhvervsfaglig fordelsuddannelse, eksempelvis som elektriker? Ministerens beregning bedes tage udgangspunkt i de nævnte eksempler.

Svar

Det skal indledningsvist bemærkes, at der i nedenstående svar skelnes mellem uddannelsesniveau (fx lang videregående uddannelse, gymnasial uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse), uddannelsesretning (fx humaniora eller samfundsvidenskab) og specifikke uddannelser (fx elektriker eller anvendt kulturanalyse).

Generelt set er der positive effekter på BNP og beskæftigelse af stigende uddannelsesniveau. I Finansministeriets fremskrivninger indregnes både en effekt på produktiviteten og beskæftigelsen. Det skal ikke forstås som en beregning for den enkelte person, som har netop sine interesser og evner, men som et gennemsnit på tværs af en ungdomsårgang, når uddannelsesniveaet stiger. Grundlaget er bestemt af de nuværende løn- og beskæftigelsesforhold for forskellige uddannelsesniveauer og ikke den individuelle produktivitet og løn, den enkelte i praksis vil kunne opnå ved forskellige specifikke uddannelser.

Produktivitetseffekten af at gå fra ét uddannelsesniveau til et højere er beskrevet i kapitel 6 i *Finansredegørelse 2014*. Analysen i Finansredegørelsen peger på, at den gennemsnitlige produktivetsgevinst ved at flere går fra en grundskoleuddannelse til en erhvervsfaglig uddannelse er 12 pct., og den gennemsnitlige gevinst ved at flere går fra en erhvervsfaglig uddannelse til en kort-, mellemlang- eller lang videregående uddannelse er hhv. 15 pct., 27 pct. og 41 pct.

Sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelsen beskrives også i *Finansredegørelse 2014*. Analysen peger på, at mellem 25 og 50 pct. af observerede forskelle i erhvervsfrekvenser, på tværs af uddannelsesniveauer, kan tilskrives uddannelsen i

sig selv. Den beregnede effekt på produktivitet og beskæftigelse er i sagens natur behæftet med usikkerhed.

Herudover findes en række danske undersøgelser, som belyser effekten af uddannelse på produktivitet og beskæftigelse. Typisk beskæftiger undersøgelserne sig med afkastet fra ét ekstra år i uddannelse og viser også positive gevinster ved et højere uddannelsesniveau.¹

I Finansministeriets beregninger af beskæftigelses- og BNP-effekten af stigende uddannelsesniveau inddeles befolkningen efter overordnet uddannelsesniveau (dvs. grundskole, gymnasial uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse samt henholdsvis kort-, mellemlang-, og lang videregående uddannelse). Der ses ikke på uddannelsesretning inden for de enkelte grupper.

Beregninger af effekterne er således udtryk for gennemsnitsbetragtninger for de overordnede uddannelsesniveauer. Dvs., det er fx den gennemsnitlige gevinst ved at en person går fra en gennemsnitlig erhvervsuddannelse til en gennemsnitlig lang videregående uddannelse, som anvendes i beregningerne. For at beregne den efterspurgte effekt vil det i princippet kræve en beregning af den konkrete effekt af at rykke en person fra anvendt kulturanalyse til elektrikeruddannelsen. En sådan beregning vil imidlertid være behæftet med betydelig usikkerhed, og effekten kan afvige væsentligt fra effekten af at rykke en gennemsnitsperson med en erhvervsfaglig uddannelse til en gennemsnitlig lang videregående uddannelse.

Derfor kan der ikke ud fra grundlaget i Finansministeriets beregninger opgøres en eventuel gevinst ved at flytte personer rundt mellem specifikke uddannelser, herunder opgøre en eventuel gevinst ved at en studerende uddannes som elektriker i stedet for at studere anvendt kulturanalyse.

Finansministeriets publikation *Økonomisk Analyse – Uddannelse og arbejdsmarkedet* (2016) viser dog, at der kan være betydelige forskelle i de gennemsnitlige produktivetsgevinster for forskellige uddannelsesretninger på de lange videregående uddannelser. Analysen peger for eksempel på, at produktivetsgevinsten ved at tage en videregående samfundsvidenskabelig uddannelse typisk er væsentligt højere end gevinsten ved humanistiske uddannelser. Analysen beskæftiger sig imidlertid ikke med skift mellem specifikke uddannelser, hverken på samme uddannelsesniveau eller på forskellige uddannelsesniveauer.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister

---

¹ Fx ”*Dansk Økonomi efter 2003*”, kapitel 2, Det økonomiske Råd efterår 2003 og Christensen, J. J. og N. Westergaard-Nielsen, ”*Wages and human-capital: the Danish Evidence*”, Returns to Human Capital in Europe, 1999.